

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

4 V. in hac vita secundum legem conuersatus fuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

dicere se esse indignum, ut vel in ministerio vilis-
mo Christo famularetur. Quæ quidem interpreta-
tio probabilis est, sed non satis facit, quia licet verum
sit Ioannem, id significare voluisse, probabilius tamen
est usum fuisse verbis, & modo dicendi quæ in omni
veritate, & proprietate Christo possent adaptari.
Deinde si id erat prouerbitum illius gentis signum
est omnibus commune, ac vulgare fuisse, uti calceis,
ergo verisimilius est Christum etiam illis fuisse usum.
Dici præterea potest verbis Ioannis, tunc Christum
incedisse calceatum, quod nemo certe negare pos-
test, quia illo tempore neque muneri neque modo
vivendi Christi aliud expediebat, credi tamen pos-
se, postquam prædicare incepit, calceos abiecit.
Contra hoc tamen est potissima coniectura huius
opinionis, quia ostensum est, Christum etiam tem-
pore prædicationis suæ usum fuisse communi mo-
do vivendi in victu, & vestitu, ergo etiam in calceor-
um usu reliquis similis fuit. patet consequentia,
quia est eadem ratio, vel fortasse maior. Quia nu-
dis pedibus ambulare magna pars est austeritatis vi-
tæ, & præsertim in terra aspera, & calidiori. qualis
est Iudæa, per quam assidue discurrebat, & peregrin-
nabatur. Et confirmatur, nam propheta non ince-
debant nudis pedibus, ut colligi potest ex Isa. 20. ubi
ad commouendum populum, & aliquod supplici-
um indicandum dixit Deus ad Isaiam, *Vade, & tolle
calceamenta tua de pedibus tuis*, ergo cum hoc non fu-
erit moris apud Iudæos, & Christus studuerit sese
in exterioribus communi modo accommodare, non est
credibile in hoc solo fuisse singularem, præsertim
cum Euangelistæ nullum huius rigoris mentionem
faciant, quæ non videretur omittenda, eo quod
esset inusitata, notatuque dignissima.

Isaia 20.

Responsio ad
argumenta
in oppositum.
Augustin.
Hieronym.

Burgensis.
Cassian.

Luc. 22.
Marc. 6.

August.

Discipuli
Christi cal-
ceati sanda-
liis cur ince-
deret suffi.

Neque obstant aliter sententiæ fundamenta.
Ad 1. enim (ut omittamus metaphoricas expositio-
nes August. supra dicto serm. & lib. 2. de consensu
Euangel. cap. 30. quas etiam attigit Hierony. Epist.
24.) dicendum est, siue illud fuerit consilium, siue
præceptum, siue temporale, siue perpetuum, non
fuisse sensum verborum Christi instruere discipu-
los, ut nudis omnino pedibus incederent, sed vel,
ut secum non ferrent duplicia calceamenta & mu-
tatoria, sicut supra explicuimus prohibuisse duas
tunicas, & ita exponunt Burgens. & Caletan. Matt.
10. in idem fere incidit, quod alii dicunt solum esse
illo modo dicendi prohibitam nimiam curam, &
solicitudinem earum rerum, quæ corporis com-
moditati inserviunt. Sicut cum ibidem dicitur. *Ne
minem salutaueritis in via*, non significatur id, quod
litera præferre videtur, sed illo modo dicendi si-
gnificata est diligentia, & sollicitudo, quam in suo
exercendo munere prædicatores Euangelici adhi-
bere debent. Vel certe melius intelligitur, Christum
dixisse discipulis, ut sine calceis illud iter agerent:
tum quia (si proprietas literæ retineri potest) non
est cur ad alios sensus diuertamus. Tum etiam, quia
Luc. 22. iterum dixit illis, *Quando misi vos sine sac-
culo, & pera, & calceamentis*. At vero licet eos miserit
sine calceis, non inde fit, ut nudis pedibus ambula-
uerint, sed (ut Marcus cap. 6. expresse dicit) *calceati
sandalijs*, quæ hoc differunt à calceis, quod non co-
operiunt totum pedem. Sed superiore partem relin-
quunt apertam. Quod significat August. lib. 2. de con-
sensu Euang. cap. 10.

Quod si quæras cur Christo curæ fuerit, ut disci-
puli potius sandalijs calceati incederent, quam cal-
ceis: Augustinus varias rationes affert allegoricas, &
inter alias hæc reddit potest. Christum significare
voluisse solum necessaria ferenda esse, sandalia au-
tem cum plantam pedis muniant, humanæ necesi-
tati præcise subueniunt, quod autem superior pe-
dis pars tectæ sit, potius commoditatis cuiusdam,
quam necessitatis esse videtur. Sed fortasse literalis
ratio est, quia Iudæi incolæ præsertim pauperes san-

dalijs frequentius vterentur: ad iter vero agendum
sandalia cum calceis commutarent. Voluit autem
Christus discipulos suos etiam in via uti sandalijs,
ut significaret nullo ipsis apparatu, vel sumptu opus
esse, neque aliter in via, quam in vrbe, cum se comi-
tarentur, instructos ire oportere. Ita respondet Ieri-
senius. Sed quia hæc tantum est coniectura, potuit
etiam è contrario accidere, ut iter agentes sandalijs
vterentur propter maiorem facilitatem, & agilita-
tem, sicut nostrates homines, vulgares nimirum,
ac plebei, in itinere quidem sculponceis, in oppidis
autem, & vrbibus calceis uti cernimus. Voluit ergo
Christus, ut nullum aliud calceamentum præter id,
quo in itinere vsuri essent, secum adferrent, & hoc
modo hæc responsio incidit in expositionem Caie-
tani, eamque magis explicat.

Iansen.

Ex hac vero doctrina, colligunt multi Christum
tempore prædicationis usum fuisse sandalijs, & non
calceis: Ita sentiunt Iansenius, & Toletus supra. Tum
propter hoc consilium, quod Apostolis dedit, & eo-
rum usum, quem Marcus refert. Tum ex illo facto
Magdalene. Nam si Christi pedes non erant superius
cooperiti facile poterant à Magdalena lacrymis irri-
gari. Præterea quia Apostoli post Christi Ascensio-
nem dicuntur vsi fuisse sandalijs. Quod iuxta lecti-
onem Græcam colligi potest ex Act. 12. ubi dixit
Angelus Petro, *calceate caligas tuas*. Græce enim
legimus *sandalia*, ubi Chrysost. & alii Græci ita ex-
ponunt, & glossa ordinaria. Vnde fertur Romæ
seruari quoddam Petri sandalium, & aliud B. An-
drææ fertur esse in Hispania in ciuitate Ouetensi, &
ita de Apostolis opinantur Abulen. Matth. 10. q. 60.
& 83. & Diony. Carthusianus ibidem. Et eundem
fuisse usum præcorum Christianorum colligi potest
ex Tert. lib. de pallio. c. 5. & clarius ex Clemen.
Alexand. lib. secundo pædagog. c. 11. ergo verifi-
mile est, Christum illis etiam fuisse usum. Quæ con-
iecturæ probant quidem fieri potuisse, ut Christus
interdum sandalijs vteretur, præsertim si illorum
usus erat in more Iudæorum, quod vero nunquam
usus fuisse calceis, non satis probant. Nam si illi quo-
que erant in usu, cur non etiam fieri potuit, ut illis
interdum vteretur: cum communi vsui se accom-
modauerit, sicut diximus. Nihil ergo de hoc affir-
mari certo potest.

Iansen.
Tolet.
Marc. 6.
Luc. 7.

Chrysost.
Glo. Ord.

Tertul.
Cle. Alex.

Ad secundam ergo coniecturam Hieronymi re-
spondetur, vel milites crucifigentes Christum con-
templasse calceos vel sandalia, quod nullius essent
valoris, vel certe nomine vestimentorum compre-
hendi potuisse, ita enim vulgari more loquimur.

Ad Tertiam de Magdalena, iam responsum est,
si verum est Christum usum fuisse sandalijs. Alii ve-
ro respondent morem fuisse veteribus, (quoniam
in stragulis accubebant in conuiuijs) discalciari
ut discumberent, ne forte calceorum sordibus pre-
tiosa lectorum stragula inquinarentur. De quo mul-
ta congerit Dion. Lambinus in Scholijs Oratii, sa-
tyra vltima. li. 2. & Guilielmus Philander super Vi-
truuium. lib. 6. ca. 5. Et fortasse hac de causa dictum
est Iudæis Exod. 12. ut manducaturi agnum calcea-
menta haberent in pedibus, quia nimirum in con-
uiuijs sine calceis accubere solent, sed de hac re
hactenus.

Accubitus
veterum in
mensis qua-
lis.

Diony. Lam.

Guil. Phil.
Exod. 12.

ARTICVLVS IV.

Utrum Christus in hac vita secundum legem conuer-
satus fuerit.

Quartum sic proceditur. Videtur, quod
Christus non fuerit conuersatus secun-
dum legem. Lex enim præcipiebat ut ni-
hil operis in sabbatho fieret: sicut Deus
die septimo requieuit ab omni opere, quod
pattarat. Sed ipse in sabbatho curauit hominem, & ei
mandauit.

li. 6.
long
com

mandauit, vt tolleretur lectum suum, ergo videtur, quod non fuerit secundum legem conuersatus.

2. Præterea. Eadem Christus fecit, & docuit, secundum illud Actor. 1. Cæpit Iesus facere, & docere. Sed ipse Matthæi 15. docuit, quod omne quod intrat in os, non coquinat hominem, quod est contra præceptum legis, quæ per esum, & contactum quorundam animalium dicebat hominem immundum fieri, vt patet Leuit. 11. Ergo videtur, quod ipse non fuerit secundum legem conuersatus.

3. Præterea, idem iudicium videtur esse facientis, & consentientis: secundum illud Roman. 1. Non solum illi qui faciunt, sed & qui consentiunt facientibus. Sed Christus consentit discipulis suis soluendis legem, in hoc quod sabbatho spicas vellebant excusando eos: vt habetur Matth. 12. Ergo videtur quod Christus non conuersatus fuerit secundum legem.

Hom. 16 in
Matth. 4.
p. a princ. il-
lus tom. 2.

Sed contra est, quod dicitur Matth. 5. Nolite putare quoniam veni soluere legem aut prophetas. Quod exponens Chrysostomus dicit Legem impleuit, primo quidem nihil transgrediendo legalium, secundo iustificando per fidem, quod lex per litteram facere non valebat.

Responsio: dicendum, quod Christus in omnibus secundum legem præcepta conuersatus est. In cuius signum etiam voluit circumcidere: circumcisio enim est quadam potestatio legis implende: secundum illud Galat. 5. Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersæ legis faciendæ. Voluit autem Christus secundum legem conuersari: primo quidem, vt legem veterem approbares. Secundo, vt eam obseruando, in seipso consummaret, & terminaret, ostendens, quod ad ipsum erat ordinata. Tercio, vt Iudeis occasionem calumniandi subtraheret. Quarto, vt homines à seruitute legis liberaret: secundum illud Galat. 4. Misit Deus filium suum factum sub lege, vt eos, qui sub lege erant, redimeret.

Ad primum ergo dicendum, quod Dominus super hoc se excusat à transgressione legis tripliciter. Vno quidem modo, quia per præceptum de sanctificatione sabbathi, non interdicitur opus diuinum, sed opus humanum: quamuis enim Deus die septimo cessauerit à nouis creaturis condendis, semper tamen operatur in rerum conseruatione, & gubernatione. Quod autem Christus miracula faciebat erat operis diuini. Vnde ipse dicit Ioannis quinto. Pater meus vsque modo operatur, & ego operor. Secundo excusat se per hoc, quod illo præcepto non prohibentur opera, quæ sunt de necessitate salutis etiam cor poralis. Vnde ipse dicit Luc. decimotercio. Vnusquisque vestrum sabbatho non soluit bouem suum, aut asinum à præsepelio, & ducit ad aquare? Et infra 14. Cuius vestrum asinus, aut bos in puteum caderet, & non continuo extrahet illum die sabbathi? Manifestum est autem, quod opera miraculorum, quæ Christus faciebat, ad salutem corporis, & anime pertinebant. Tercio, quia illo præcepto non prohibentur opera, quæ pertinent ad Dei cultum. Vnde dicitur Matth. 12. An non legis in lege, quia sabbathum violant, & sine crimine sunt? & Ioannis septimo dicitur, quod circumcisionem accipit homo in sabbatho. Quod autem Christus paralytico mandauit, vt lectum suum sabbatho portaret, ad cultum Dei pertinebat, id est, ad laudem virtutis diuinæ. Et sic patet, quod sabbathum non solvebat, quamuis hoc ei Iudei falso obijcerent, dicentes Ioan. 9. Non est hic homo à Deo, qui sabbathum non custodit.

Ad secundum dicendum, quod Christus voluit offendere per illa verba, quod homo non redditur immundus secundum animam ex vsu ciborum quorumcumque secundum suam naturam, sed solum secundum quandam significationem: quod autem in lege quidam cibi dicuntur immundi, hoc est, per quandam significationem. Vnde Augustinus dicit contra Faustianum, si de porco & agno requiratur: vtrum natura mundus est, dicimus, quia omnis creatura Dei bona est, quadam vero significatione agnus mundus, porcus immundus est.

Ad tertium dicendum, quod etiam discipuli quando esurientes, spicas sabbatho vellebant, à transgressione legis excusantur, propter necessitatem famis. Sicut & Dauid non fuit

Fr. Suarez, tom. 2.

li. 6. c. 7. non
longo à prin-
cipio.

A transgressor legis, quando propter famis necessitatem comedit sanctos panes, quos ei edere non licebat.

Hic articulus diligenter expositus est superiori tom. disp. 43. sect. 2. dum quaeritur. Vtrum Christus subiectus fuerit alicui legi. Quapropter earundem rerum inutili repetitione lectori molesti non erimus. Quod in sequentibus semper obseruabimus.

QVÆSTIO XLI.

Detentatione Christi, in quatuor articulos diuisa.

De qua Doctores super Matth. cap. 4.

B **E**inde considerandum est de tentatione Christi.

Circa hoc quaeruntur quatuor.

Primo, vtrum fuerit conueniens Christum tentari. Secundo, de loco tentationis. Tercio, de tempore. Quarto, de modo, & ordine tentationis.

ARTICVLVS I.

Vtrum conueniens fuerit Christum tentari.

C **A**d primum sic proceditur. Videtur, quod Christo tentari non conueniebat. Tentare enim est experimentum sumere, quod quidem non fit nisi de re ignota. Sed virtus Christi erat nota etiam demonibus: dicitur enim Luca 4. quod non sinebat demones loqui: quia sciebant eum esse Christum. Ergo videtur, quod non decuerit Christum tentari.

Opusc. 60.
c. 11. prin.

2. Præterea, Christus ad hoc venerat, vt opera diaboli dissolueret: secundum illud Ioan. 3. In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli. Sed non est eiusdem dissoluere opera alicuius, & ea pati. Et ita videtur inconueniens fuisse, quod Christus pateretur se tentari à diabolo.

3. Præterea, Triplex est tentatio, scilicet à carne, à mundo, & à diabolo. Sed Christus non fuit tentatus nec à carne, nec à mundo. Ergo nec etiam debuit tentari à diabolo.

Sed contra est, quod dicitur Matthæi 4. Ductus est Iesus à spiritu in desertum à diabolo.

D **R**espondeo dicendum, quod Christus tentari voluit. Primo quidem, vt nobis contra tentationes auxilium ferret. Vnde Gregor. dicit in hom. Non erat indignum redemptori nostro, quod tentari voluit, qui venerat occidere: Iustum quippe erat, vt sic tentationes nostras suis tentationibus vinceret, sicut mortem nostram venerat sua morte superare. Secundo propter nostram cautelam, vt nullus quantumcumque sanctus se aestimet securum, & immunem à tentatione. Vnde & post baptismum tentari voluit: quia sicut Hilarius dicit super Matth. in sanctificationis nobis maxime diaboli tentamenta grassantur: quia victoria magis est ei exoptata de sanctis. Vnde & Eccles. 2. dicitur. Fili, accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia, & timore, & prepara animam tuam ad tentationem.

Canon 3. in
Matth. non
longo à prin.

Tercio, propter exemplum, vt scilicet nos instrueret qualiter diaboli tentationes vincamus. Vnde Augustinus dicit in quarto de Trin. quod Christus diabolo se tentandum præbuit: vt ad superandas tentationes eius mediator esset, non solum per adiutorium, verum etiam per exemplum.

lib. 4. c. 13.
aliquantulum
à princ. to. 3.

Quarto, vt nobis fiduciam de sua misericordia largiretur. Vnde dicitur Heb. 4. Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Augustinus dicit in 9. de Ciuitate Dei, Christus tantum innotuit demonibus, quantum voluit: non per id quod est vita æterna, sed per quedam temporalia sue virtutis effecta: ex quibus quandam coniecturam habebant Christum esse filium Dei. Sed

lib. 9. c. 22.
à princ. to. 5.

2 3 quia